

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 7/2006 vp

Hallituksen esitys laiksi lastensuojelulain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä marraskuuta 2004 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen
laiksi lastensuojelulain muuttamisesta
(HE 225/2004 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslaki-
valiokunta on antanut asiasta lausunnon
(PeVL 5/2006 vp), joka on otettu tämän mietin-
nön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- eduskunnan oikeusasiamies Riitta-Leena Pau-
nio
- hallitusneuvos Maini Kosonen, sosiaali- ja
terveysministeriö
- lainsäädäntöneuvos Markku Helin, oikeusmi-
nisteriö

- tulosaluejohtaja Sirpa Taskinen, Sosiaali- ja
terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
- lääninsosiaalitarkastaja Marjatta Aittolahti,
Länsi-Suomen lääninhallitus
- neuvotteleva lakimies Sami Uotinen, Suomen
Kuntaliitto
- ylilääkäri Matti Kaivosoja, Keski-Pohjan-
maan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- suunnittelija Martti Kemppainen, Lastensuo-
jelu Keskusliitto
- asiantuntija Pia-Liisa Heiliö, Pelastakaa Lap-
set ry
- toiminnanjohtaja Jari Ketola, Perhehoitoliitto
- lastenkodin johtaja Marjatta Klemola, Naula-
kallion hoito- ja kasvatuskodit
- johtaja Matti Salminen, Sippolan Koulukoti
- Kimmo Käärmelahti, Käärmelahden perheko-
ti
- oikeustieteen tohtori, dosentti Sami Mahko-
nen.

Lisäksi Helsingin kaupungin sosiaalivirasto on
antanut kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan lapsen oikeusturvan pa-
rantamiseksi täsmennettäväksi ja täydennettä-
väksi lastensuojelulain nykyisiä säännöksiä, jot-
ka koskevat lastensuojelulaitokseen sijoitet-
tuun huostassa olevaan lapseen kohdistettavia
rajoitustoimenpiteitä. Samalla selkeytettäisiin
laitosjohtajien rajoitustoimivaltaa ja mahdoli-

suutta käyttää laissa tarkoitettuja rajoituksia kai-
kissa lastensuojelulaitoksissa. Rajoitustoimen-
piteitä koskevat lastensuojeluasetuksen sään-
nökset ehdotetaan, niiden lapsen perus- ja ihmis-
oikeuksiin kajoava luonne huomioon ottaen,
nostettavaksi lakitasolle. Seurannan ja valvon-
nan tehostamiseksi ehdotetaan rajoitustoimenpi-

teiden kirjaamisvelvoitetta täsmennettäväksi ja korostettavaksi, rajoitustoimenpiteiden vaikutusta huoltosuunnitelmaan tehostettavaksi, lääninhallitusten valvontavelvoitetta täsmennettäväksi ja päätöksentekoa sekä muutoksenhakua koskevaa sääntelyä selkeytettäväksi. Lisäksi tehostettaisiin lapsen mahdollisuutta keskusteluun sijaishuollon toteuttamista ja häneen kohdistettuja rajoitustoimenpiteitä koskevissa asioissa.

Myös sijaishuoltoon sijoitetun lapsen ja hänen vanhempiansa tai muiden läheistensä välis-

tä yhteydenpitoa ja sen rajoittamista koskevaa lastensuojelulain sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi. Nykyisin asetustasolla oleva sääntely ehdotetaan nostettavaksi lakitasolle. Huoltosuunnitelman merkitystä ja päätöksentekovelvoitetta asiassa korostettaisiin ja muutoksenhakuoikeutta selkiytettäisiin ja laajennettaisiin.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta pitää tärkeänä, että lastensuojelulain säännöksiä lastensuojelulaitokseen sijoitettuun lapseen kohdistettavien rajoitustoimenpiteiden käytöstä täsmennetään ja täydennetään vastaamaan perustuslain ja ihmisoikeussopimusten vaatimuksia. Lakiehdotus parantaa mahdollisuuksia huolehtia käytännön lastensuojelutyöstä erityisesti vaativimmissa lastensuojelutilanteissa edistämällä samalla eri osapuolten oikeusturvaa toteutumista.

Lastensuojelulain 19 §:n nojalla sosiaalilautakunnalla on huostaanoton tarkoituksen toteuttamiseksi oikeus päättää lapsen hoidosta, kasvatuksesta ja valvonnasta ja muusta huolenpidosta sekä olinpaikasta. Tästä yleisestä lapsen kasvatamisen oikeudesta johtuva toimivalta sisältää mahdollisuuden lapsen valvomiseen ja rajojen asettamiseen lapselle. Lakiehdotuksessa on kyse tällaista yleistä kasvatusoikeutta pidemmälle menevistä rajoituksista. Rajoitustoimenpiteiden sääntelyn yhteydessä nousee huoltosuunnitelman merkitys selvästi aikaisempaa suuremmaksi. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan huoltosuunnitelmaa koskevat säännökset on tarkoitus nostaa lain tasolle sosiaali- ja terveystieteiden vireillä olevan lastensuojelulain sisällöllisen kokonaisuudistuksen yhteydessä. Valiokunta pitää lastensuojelulain kokonaisuudistusta tarpeellisenä ja kiireellisenä.

Hallituksen esityksen mukaan keskeisenä tavoitteena on, että täsmentämällä rajoitustoimenpiteiden edellytyksiä ja sen seurauksena vapauttamalla työntekijöiden voimavaroja lapsen kanssa tapahtuvaan työskentelyyn samalla voitaisiin vähentää tarvetta turvautua rajoitustoimenpiteisiin. Esityksen perusteluissa todetaan, että rajoitustoimenpiteiden kirjaamisessa ja erityisten rajoitusten käytön seurannassa ja valvonnassa esiintyy käytännössä puutteita, jotka voivat olla seurausta asiaa koskevan sääntelyn epätarkkuudesta, mutta osin ne voivat johtua myös henkilöstöresurssien riittämättömyydestä. Sääntelyä täsmentämällä voidaan lisätä rajoitustoimenpiteiden turvallisuutta vaikeimmissa tilanteissa, joissa joudutaan puuttumaan lapsen fyysiseen koskemattomuuteen esimerkiksi kiinnipitämisellä tai eristämällä. Valiokunta korostaa henkilöstön riittävyyden ja koulutuksen merkitystä rajoitustoimenpiteiden välttämässä ja niiden turvallisessa ja kivuttomassa toteuttamisessa.

Ehdotetut säännökset koskevat rajoitustoimenpiteiden käyttöä sekä julkisissa että yksityisissä lastensuojelulaitoksissa. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan arvioinut lakiehdotusta julkisen hallintotehtävän muulle kuin viranomaiselle antamisen kannalta. Ottaen huomioon muun muassa, että päätökset pisimmälle menevistä rajoitustoimenpiteistä tekee viranomainen, ei perustuslakivaliokunta katsonut olevan kyse merkittävän julkisen vallan käytön antami-

sesta muulle kuin viranomaiselle perustuslain 124 §:ssä tarkoitettussa mielessä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että ehdotettujen säännösten mukaan rajoitustoimenpiteiden käyttöala säilyisi nykyisellään eikä rajoitustoimenpiteitä voisi kohdistaa perhehoidossa oleviin lapsiin yhteydenpidon rajoittamista lukuun ottamatta. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan myös perhehoitona järjestettävään sijaishuoltoon kaivataan nykyistä selkeämpiä säännöksiä yhteydenpidon rajoitusten lisäksi muiden rajoitustoimenpiteiden käytöstä. Valiokunta pitää kiireellisenä myös näiden säännösten uudistamistarpeen arviointia, joka on vireillä sosiaali- ja terveysministeriössä yksityisten sosiaalipalvelujen valvontatyöryhmän ehdotusten pohjalta.

Yhteydenpidon rajoittamisen osalta valiokunta ehdottaa poistettavaksi lakiehdotukseen sisältyneen mahdollisuuden kolme vuotta kestävästä rajoituspäätöksen tekemiseen. Valiokunta toteaa, että käytännössä esimerkiksi lapsen kehityksen vaarantavan yhteydenpidon rajoittaminen voi olla tarpeen pidempään kuin vuoden ajan. Esityksen perusteluissa (s. 79/II) on esimerkkinä enintään kolme vuotta kestäville rajoituksille todettu hyvin traumaattiset väkivaltilanteet ja vanhemman pitkäaikainen mielisairaus. Valiokunta korostaa, että vaikka päätöksen voi valiokunnan ehdottaman muutoksen vuoksi tehdä vain vuodeksi kerrallaan, on uuden päätöksen tarpeellisuus aina harkittava tapauskohtaisesti ja mahdollisuus pitkäaikaiseen rajoittamiseen useilla päätöksillä on myös syytä tehdä selväksi lapselle.

Perustuslain 6 §:n 3 momentin ja YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen perusteella lapsen tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Lapsen vastustaessa yhteydenpitoa voidaan lakiehdotuksen 25 §:n mukaan yhteydenpitoa rajoittaa, jos lapsi on 12 vuotta täyttänyt tai jos hän on niin kehittynyt, että hänen tahtoonsa voidaan kiinnittää huomiota. Huostaanotettu lapsi saattaa asiantuntija-arvion perusteella esimerkiksi pelätä vanhempaansa eikä sen vuoksi halua pitää tähän yhteyttä. Valiokunta yhtyy esityksen perusteluissa esitettyyn näkemykseen siitä, että viranomaisilla ja

muilla lapsen huolenpidosta vastaavilla henkilöillä on erityinen velvollisuus valvoa, että lapsen ja hänen läheistensä välinen yhteydenpito on lapsen edun mukaista eikä vahingoita lasta fyysisesti tai psyykkisesti. Valiokunta korostaa, että alle 12-vuotiaiden lasten sijaishuollossa tulee lapsen kieltäytymistä ja hänen kehitystasoaan arvioitaessa kuulla sijaishuollosta vastaavia ja siihen osallistuvia henkilöitä.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan esittänyt useita lakiehdotuksen säännöksiä täsmennettäväksi rajoitusten hyväksyttävyyden, tarkkarajaisuuden, oikeasuhtaisuuden ja oikeusturvan toteutumisen kannalta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on ottanut lausunnossa esitetyt muutosehdotukset huomioon yksityiskohtaisista perusteista ilmenevällä tavalla.

Yksityiskohtaiset perustelut

25 §. *Yhteydenpidon rajoittaminen.* Pykälän 1 momentin 2 kohdan nojalla yhteydenpidon rajoittaminen edellyttää, että yhteydenpidosta on ilmeisen selvästi vaaraa lapsen hengelle, terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sanamuoto on johtanut siihen, että vaaran aiheuttamisen näyttökynnys on oikeuskäytännössä noussut hyvinkin korkeaksi. Valiokunta ehdottaa 2 kohdan sanamuodon muutettavaksi siten, ettei vaarantamisen edellytetä olevan ilmeisen selvää. Valiokunta korostaa, että yhteydenpitoa rajoitettaessa on otettava ensisijaisesti huomioon lapsen etu.

Perustuslakivaliokunta piti sääntelyn täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen kohdistuvien vaatimusten vuoksi tärkeänä, että 25 § tarkistetaan sanonnaltaan paremmin vastaamaan esityksen tarkoitusta. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa 2 momentin täsmentämistä siten, että siitä käy ilmi 1 momentin rajoitusedellytysten koskevan myös 2 momentissa mainittuja rajoitustoimenpiteitä. Koska 2 momenttia voidaan soveltaa myös perhekodeissa, ehdotetaan sana "toimintayksikön" muutettavaksi sanaksi "sijaishuoltopaikan".

Pykälän 3 momentissa ei ole ehdotettu lapsen olinpaikan ilmoittamatta jättämistä koske-

van päätöksen voimassaolon enimmäisaikaa. Valiokunta ehdottaa, että määräajasta säädettäisiin 25 a §:ssä.

Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntelyn oikeasuhtaisuus ei käy riittävällä tarkkuudella pykälästä ilmi. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden 4 momentin, jossa selkeästi todettaisiin, että yhteydenpidon rajoittamista voidaan käyttää vain siinä määrin kuin on välttämätöntä. Lakiehdotuksen 2 momentin säännös pidätettyjen viestien säilyttämisestä ehdotetaan siirrettäväksi tähän momenttiin.

25 a §. Yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös. Valiokunta ehdottaa 1 momentin täsmenmistä siten, että 25 §:ssä tarkoitetusta yhteydenpidon rajoittamisesta olisi aina tehtävä muutoksenhakukelpoinen hallintopäätös.

Lakiehdotuksen mukaan erityisen painavasta syystä rajoituspäätös voitaisiin tehdä kolmeksi vuodeksi. Perustuslakivaliokunta piti kolmea vuotta etenkin lapsen ikävuosiin suhteutettuna varsin pitkänä aikana. Perustuslakivaliokunnan mukaan yhteydenpidon rajoittaminen näin pitkäksi ajaksi ilman velvollisuutta arvioida rajoituksen edellytyksiä uudelleen sisältää tavanomaista suuremman riskin rajoituksen oikeasuhtaisuuteen kohdistuvien vaatimusten sivuuttamisesta. Perustuslakivaliokunta piti tärkeänä tarkistaa säännöstä siten, että päätös yhteydenpidon rajoittamisesta on kaikissa tapauksissa voimassa enintään vuoden kerrallaan. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa 1 momentin muuttamista perustuslakivaliokunnan kannan mukaisesti.

Valiokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti 2 momentin täydentämistä vaatimuksella suhteellisuusperiaatteen noudattamisesta rajoitustoimenpiteiden käytössä. Lastensuojelulaitoksen johtaja voisi päättää 25 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista lyhytaikaisista rajoituksista, mutta lapsen olinpaikan ilmoittamatta jättämisestä päättäisi aina sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin.

31 §. Aineiden ja esineiden haltuunotto. Perustuslakivaliokunta totesi, että lapsen omistusoikeutta rajoittavalle sääntelylle on lapsen itsensä ja muiden henkilöiden perusoikeuksien suojaamiseen liittyvät hyväksyttävät ja painavat perusteet. Perustuslakivaliokunta katsoi kuitenkin, että lakia on täydennettävä säännöksellä laitoksen haltuun otetun sellaisen omaisuuden palauttamisesta omistajalle, jonka palauttamisesta tai hävittämisestä ei ole annettu säännöksiä muualla lainsäädännössä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa 1 momentin muuttamista perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti.

Valiokunta ehdottaa myös lakiehdotuksen viittauksen alkoholilain 60 §:n 4 momenttiin muutettavaksi viittaukseksi alkoholilain 60 §:ään, koska alkoholilain 60 § on hallituksen esityksessä HE 13/2004 vp ehdotettu muutettavaksi siten, että nykyinen 4 momentti siirtyy 5 momentiksi. Mainitun hallituksen esityksen käsittely on eduskunnassa kesken.

Perustuslakivaliokunta piti omaisuuden haltuun ottamista koskevaa pykälän 3 momenttia huomattavan väljänä ja katsoi sen tuovan sääntelyn piiriin hyvin monenlaisia esineitä — sellaisiakin, joilla ei ole merkitystä laitoksessa olevien terveyden tai turvallisuuden taikka siellä olevan omaisuuden suojaamisen kannalta. Väljä sääntely ei lausunnon mukaan ole omiaan torjumaan mahdollisuutta käyttää toimivaltuuksia mielivaltaisesti. Tavallisen lain säätämisyjärjestyksen käytön edellytyksenä tältä osin on, että momenttia täsmennetään sitomalla aineiden ja esineiden haltuun ottaminen esimerkiksi perusteltuun epäilyyn vakavan haitan aiheuttamisesta laitoksen yleiselle järjestykselle taikka sijaishuollossa olevien lasten hoidon tai kasvatuksen järjestämiselle. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa, että momentissa toimenpiteet sidotaan haltuun otettavien esineiden todennäköisesti aiheuttamaan vakavaan haittaan, koska hallituksen esityksen mukaan (s. 87) todennäköisyyden kynnys on aiheellista asettaa perusteltua epäilyä korkeammalle ja perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella vähäisen haitan aiheutuminen sijaishuollon järjestämiselle ei ole riittävä rajoituksen toimeenpanemiseksi.

31 a §. Henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus. Henkilöntarkastuksen ja henkilönkatsastuksen toimeenpanosta säädetään ehdotuksen mukaan, että tarkastuksen tekijän ja siinä läsnä olevan henkilön on oltava lapsen kanssa samaa sukupuolta, jollei kyseessä ole terveydenhuollon ammattihenkilö. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotus aiheuttaisi käytännössä ajoittain ylipääsemättömiä esteitä toteuttaa lasten huolenpidon ja laitoksessa olevien turvallisuuden kannalta välttämättömiä toimenpiteitä. Valiokunta ehdottaa säännökseen lisättäväksi uuden 4 momentin, jonka mukaan henkilöntarkastuksen tai henkilönkatsastuksen suorittava ja siinä läsnä oleva henkilö voi olla eri sukupuolta kuin lapsi kiireellisissä tapauksissa, joissa toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämättöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi.

31 c §. Kiinnipitäminen. Valiokunta ehdottaa, että kiinnipitämistä koskevista selvityksistä säädetään pykälän 2 momentissa. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös laitoksen johtajan velvollisuudesta antaa suorittamastaan kiinnipidosta selvitys sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle.

32 a §. Eristäminen. Pykälässä säädetään eristämisen edellytyksistä ja menettelytavasta. Valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden 5 momentin, jonka mukaan eristämisestä ja sen jatkamisesta on ilmoitettava välittömästi sosiaa-

lihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettulle toimielimelle.

32 f §. Lääninhallituksen valvonta. Pykälässä säädetään lääninhallituksen velvollisuuksista valvoa lastensuojelulaitoksen toimintaa ja rajoitustoimenpiteiden käyttöä. Valiokunta ehdottaa pykälään selvyiden vuoksi lisättäväksi säännöksen siitä, että lääninhallitus voi valvontaa toteuttaessaan varata lapselle tilaisuuden luottamukselliseen keskusteluun lääninhallituksen edustajan kanssa.

35 a §. Erityisiä säännöksiä rajoituksia koskevasta muutoksenhausta. Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin tarkistamista siten, että 12 vuotta täyttäneellä lapsella on oikeus hakea muutosta yhteydenpidon rajoittamiseen vanhempansa ja huoltajansa ohella.

38 §. Lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpano. Valiokunta ehdottaa pykälän korjaamista siten, että siinä tarkoitettujen päätösten täytäntöönpano heti muutoksenhausta huolimatta jää viranomaisen harkintaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystoimi ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

lastensuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä elokuuta 1983 annetun lastensuojelulain (683/1983) 24 §:n 1 momentti, 25, 31, 32 ja 37 §, sellaisena kuin niistä on 37 § osaksi laissa 139/1990, sekä
lisätään 26 §:ään uusi 3 momentti ja 38 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi, ja lakiin uusi 23 a, 25 a, 30 a, 31 a—31 c, 32 a—32 f ja 35 a § seuraavasti:

23 a §
(Kuten HE)

Lapsen asema sijaishuollossa

24 §
(Kuten HE)

25 §

Yhteydenpidon rajoittaminen

Sijaishuollossa olevan lapsen oikeutta pitää yhteyttä vanhempiinsa tai muihin hänelle läheisiin henkilöihin saadaan 25 a §:ssä tarkoitetulla päätöksellä rajoittaa, jos yhteydenpidosta ei ole voitu 11 §:ssä tarkoitetussa huoltosuunnitelmassa tai erityisestä syystä muutoin sopia lapsen ja hänen vanhempiensa tai muiden läheistensä kanssa ja jos:

(1 kohta kuten HE)

2) yhteydenpidosta on *(poist.)* vaaraa lapsen hengelle, terveydelle, kehitykselle tai turvallisuudelle; tai

(3 ja 4 kohta kuten HE)

Edellä 1 momentissa tarkoitetuin edellytyksin saadaan:

1) rajoittaa lapsen oikeutta tavata vanhempiaan tai muita läheisiään,

2) rajoittaa lapsen oikeutta pitää yhteyttä läheisiinsä puhelimitse tai muita yhteydenpitolaitteita tai välineitä käyttäen,

3) lukea ja pidättää lapsen lähettämä tai hänelle osoitettu yksittäinen kirje tai siihen rinnastettava muu luottamuksellinen viesti tai tarkastaa ja pidättää muu lähetys sekä

4) ottaa rajoituksen ajaksi sijaishuoltopaikan haltuun lapsen hallussa olevat yhteydenpitoon käytettävät laitteet ja välineet tai rajoittaa niiden käyttöä.

Edellä 1 momentissa mainituin edellytyksin voidaan lapsen olinpaikka huostassapidon aikana jättää ilmaismatta vanhemmille tai huoltajille. (Poist.)

Edellä 1—3 momentissa tarkoitettua yhteydenpidon rajoittamista voidaan käyttää vain siinä määrin kuin kussakin tapauksessa on laissa säädetyn tarkoituksen saavuttamiseksi välttämä-

töntä. Pidätetyt kirjeet tai muut luottamukselliset viestit on säilytettävä erillään muista lasta koskevista asiakirjoista siten, että ne ovat vain 25 a §:n 2 momentissa tarkoitettujen tahojen luettavissa. (Uusi)

25 a §

Yhteydenpidon rajoittamista koskeva päätös

Edellä 25 §:n 1—3 momentissa tarkoitetusta yhteydenpidon rajoittamisesta on tehtävä päätös, jonka tulee olla määräaikainen, enintään yksi vuosi kerrallaan. *(Poist.)* Päätöksessä on mainittava rajoituksen syy, henkilöt joihin rajoitus kohdistuu, millaista yhteydenpitoa rajoitus koskee ja missä laajuudessa rajoitus toteutetaan.

Yhteydenpidon rajoittamisesta tekee päätöksen sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu toimielin. Lyhytaikaisesta, enintään 30 vuorokautta kestävästä 25 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta rajoittamisesta voi kuitenkin päättää myös lastensuojelulaitoksen johtaja. Jos rajoittamista on tarpeen jatkaa tai se on alun perin tarpeen määrätä 30 vuorokautta pidemmäksi, päättää asiasta toimielin. *Yhteydenpidon rajoitus on poistettava heti, kun se ei enää ole 25 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla tarpeellinen.*

26 ja 30 a §
(Kuten HE)

31 §

Aineiden ja esineiden haltuunotto

Jos lapsella on hallussaan päihtymistarkoituksessa käytettävää ainetta tai tällaisen aineen käyttöön erityisesti soveltuvia välineitä, ne on otettava laitoksen haltuun. Samoin on otettava laitoksen haltuun lapsella olevat aineet tai esineet, jotka on tarkoitettu lapsen itsensä tai toisen henkilön vahingoittamiseen. Laitoksen haltuun saadaan ottaa aineet tai esineet, jotka ominaisuuksiensa puolesta soveltuvat vaarantamaan lapsen omaa tai toisen henkilön henkeä, terveyttä tai turvallisuutta tai vahingoittamaan omaisuutta, jos on todennäköistä, että lapsi käyt-

tää aineita tai esineitä tämän säännöksen tarkoittamalla tavalla. Haltuun otetun omaisuuden luovuttamiseen tai hävittämiseen sovelletaan, mitä muussa laissa säädetään. Alkoholiaissa (1143/1994) tarkoitetun alkoholiuoman tai muun alkoholipitoisen aineen sekä lain 34 §:n 5 momentissa tarkoitetun juoman *hävittämistä säädetään* alkoholilain 60 §:ssä. *Haltuun otettu omaisuus on sijaishuollon päättyessä laitoksessa palautettava lapselle, jollei omaisuuden palauttamisesta tai hävittämisestä muussa laissa toisin säädetä.*

(2 mom. kuten HE)

Laitoksen haltuun saadaan lisäksi ottaa lapsella olevat lapsen oman tai toisten lasten sijaishuollon järjestämistä tai laitoksen yleistä järjestystä todennäköisesti vakavasti haittaavat muut kuin 1 momentissa tarkoitetut aineet ja esineet. Haltuunotosta tekee päätöksen laitoksen johtaja tai hänen määräämänsä hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö. Toimenpidettä ei saa jatkaa pidempään kuin se säännöksessä mainitusta syystä ja lapsen hoidon ja kasvatuksen kannalta on välttämätöntä.

31 a §

Henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus

(1—3 mom. kuten HE)

Edellä 1 ja 3 momentissa säädetyn estämättä henkilöntarkastuksen tai henkilönkatsastuksen suorittava ja siinä läsnä oleva henkilö voi kuitenkin olla eri sukupuolta kuin lapsi, jos toimenpiteen suorittaminen välittömästi on välttämätöntä lapsen tai toisen henkilön turvallisuuden varmistamiseksi. (Uusi)

31 b §
(Kuten HE)

31 c §

Kiinnipitäminen

Laitoksen johtaja tai laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi lapsen rauhoittamiseksi pitää kiinni lapsesta, jos lapsi

sekavan tai uhkaavan käyttäytymisensä perusteella todennäköisesti vahingoittaisi itseään tai muita ja kiinnipitäminen on lapsen oman tai toisen henkilön hengen, terveyden tai turvallisuuden välittömän vaarantumisen vuoksi taikka omaisuuden merkittävän vahingoittamisen estämiseksi välttämätöntä. Kiinnipitäminen on oltava luonteeltaan hoidollista ja huollollista sekä kokonaisuutena arvioiden puolustettavaa, kun otetaan huomioon lapsen käyttäytyminen ja tilanne muutoinkin. Kiinnipitäminen voi pitää sisällään myös lapsen siirtämisen. Kiinnipitäminen on lopetettava heti, kun se ei enää ole välttämätöntä. (Poist.)

Kiinnipitämisestä on siihen turvautuneen henkilön annettava laitoksen johtajalle kirjallinen selvitys. Laitoksen johtajan turvautuessa kiinnipitämiseen on selvitys annettava sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulle toimielimelle.

(3 mom. kuten HE:n 2 mom.)

32 §
(Kuten HE)

32 a §

Eristäminen

(1—4 mom. kuten HE)

Laitoksen johtajan tai hänen määräämänsä laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön tulee viipymättä ilmoittaa eristämisestä tai sen jatkamisesta sosiaalihuoltolain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulle toimielimelle. (Uusi)

32 b—e §
(Kuten HE)

32 f §

Lääninhallituksen valvonta

Lääninhallituksen on seurattava lastensuojelulaitoksen toimintaa ja erityisesti valvottava tämän lain nojalla tapahtuvaa rajoitustoimenpiteiden käyttöä. *Lääninhallitus voi valvontaa toteut-*

*taessaan varata lapselle tilaisuuden luottamuk-
selliseen keskusteluun lääninhallituksen edusta-
jan kanssa.*

37 §
(Kuten HE)

35 a §

*Erityisiä säännöksiä rajoituksia koskevasta
muutoksenhausta*

(1 mom. kuten HE)

Yhteydenpidon rajoittamista koskevaan pää-
tökseen saa hakea muutosta 12 vuotta täyttänyt
lapsi sekä *päätöksen kohteena olevan lapsen
vanhempi, huoltaja* tai muu henkilö, jonka yh-
teydenpitoa lapseen päätöksellä on rajoitettu.

38 §
*Lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöön-
pano*

Yhteydenpidon rajoittamista sekä 35 a §:n
1 momentissa tarkoitettuja rajoitustoimenpiteitä
koskeva päätös *voidaan panna* täytäntöön heti
muutoksenhausta huolimatta.

Voimaantulosäännös
(Kuten HE)

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Valto Koski /sd
vpj. Eero Akaan-Penttilä /kok (osittain)
jäs. Sirpa Asko-Seljavaara /kok
Anne Holmlund /kok
Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd (osittain)
Pehr Löf /r
Aila Paloniemi /kesk

Leena Rauhala /kd
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /vihr
Tapani Tölli /kesk (osittain)
Raija Vahasalo /kok
Erkki Virtanen /vas
Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.